

IZVAJANJE REGIJSKE CERTIFIKACIJE GOZDOV PEFC V LETU 2016

Regijska certifikacija gozdov PEFC (RCG PEFC) se vse bolj uveljavlja in pridobiva svojo veljavo. Posebej tuji kupci že večinoma zahtevajo dokazilo, da je les pridobljen iz trajnostno gospodarjenih gozdov. Za certificiran les jih večina tudi plača 2 € več ali lastnikom uredijo in plačajo stroške za izdajo potrdila o vključenosti v RCG PEFC. V RCG PEFC je vključenih že **881 lastnikov**, ki gospodarijo s skoraj **45.000 ha gozdov**. Za namen rednega izvajanja RCG PEFC je Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) v letu 2016 že petič ocenila trajnostno gospodarjenje z gozdovi (TGG) pri lastnikih, vključenih v RCG PEFC. Hkrati pa je bila KGZS deležna tretjega nadzornega ocenjevanja izvajanja postopkov RCG PEFC s strani certifikacijskega organa Inštituta KON-CERT.

Nadzorno ocenjevanje I KON-CERTA

Nadzorno ocenjevanje, ki ga je izvedel certifikacijski organ Inštitut KON-CERT, se je izvedlo v februarju na sedežu KGZS. Pri kabinetni presoji administrativnih postopkov RCG PEFC je bilo sicer ugotovljenih nekaj manjših neskladij, vendar so bila le ta odpravljena že do konca aprila. Drugi del ocenjevanja regijskega predstavnika predstavlja ocenjevanje izvajanja regijske certifikacije gozdov PEFC na terenu, ki je trajalo od 18. maja do 15. junija. Inštitut KON-CERT je v tem času ob prisotnosti predstavnikov KGZS opravil ocenjevanje na 13 gozdnih posestvih. Pri 7 lastnikih se je izvedlo prvo ocenjevanje, ponovno se je pregledalo 4 gozdna posestva, ki smo jih že pregledali presojevalci KGZS, na dveh gozdnih posestvih pa je I KON-CERT ocenjeval delo presojevalcev KGZS. Certifikacijski organ je v letošnjem letu za pregled izbral gozdne posesti v Območnih enotah Zavoda za gozdove Slovenije Novo mesto, Kočevje in Postojna. Na zaključnem sestanku se je nato izpisalo ugotovljeno nepravilnost in pomanjkljivost. Ponovno se je izpostavilo napake, ki se pojavljajo pri vodenju baz podatkov o gozdnih posestih vključenih v RCG PEFC. KGZS namreč nima dostopa do uradnih podatkov o gozdnih posestih, zato vodi evidenco vključenih v RCG PEFC na podlagi podatkov, ki jih posredujejo sami lastniki. Le ti pa niso vedno skladni s podatki, ki jih vodijo uradni organi, tudi zato, ker tudi uradne evidence med seboj niso vedno skladne. V želji izboljšanja ažurnosti te evidence KGZS sedaj preučuje možnost, da bi podatke o gozdnih posestih dobila neposredno iz uradnih evidenc. Za enkrat pa je KGZS zaradi nepremostljivih administrativnih ovir pri tem neuspešna. Na zaključnem sestanku je certifikacijski organ omenil še vedno **slabo poznavanje gozdarske zakonodaje s strani lastnikov gozdov**, predvsem glede vodenje evidenc prodaje lesa in opremljenosti strojev, ki delajo v gozdu, s kompletom za primer izlitja olja. Za odpravo neskladnosti je KGZS nadgradila računalniško aplikacijo za vodenje evidenc. Vsi lastniki gozdov vključeni v RCG PEFC pa boso do konca leta obveščeni o rezultatih letošnjega ocenjevanja TGG in zadnjimi spremembami gozdarske zakonodaje.

Redno ocenjevanje KGZS

Ocenjevalca KGZS sta v okviru letnega programa ocenila TGG pri 18 naključno izbranih lastnikih gozdov, ki so vključeni v RCG PEFC. V ocenjevanje je bilo slučajnostno izbranih 3.016 ha gozdov na 1.743 gozdnih parcelah. Potekalo je od sredine maja do sredine oktobra. Na podlagi informacij zbranih na Zavodu za gozdove Slovenije, pri lastniku gozda ter na ogledu gozda se je izpolnilo vprašalnik glede TGG ter napisalo Zapisnik o skladnosti izvajanja zahtev TGG z določili slovenske sheme za certifikacijo gozdov. Nepravilnosti se je ugotovilo pri 9 oziroma polovici lastnikov gozdov izbranih za letošnje ocenjevanje.

Izredno ocenjevanje KGZS

Ob ocenjevanju I KON-CERTA kako KGZS izvaja RCG PEFC pri lastnikih gozdov, sta predstavnika KGZS hkrati izvajala tudi izredno ocenjevanje gozdnih posesti. Na ta način se je pregledalo 10 gozdnih posesti. Na koncu izrednega pregleda se je skupaj z lastnikom izpisalo ugotovljene neskladja in določilo rok za njihovo odpravo. Ugotovljena so bila pri 4 lastnikih gozdov oziroma 40 % gozdnih posesti, ki so bila pregledana pri izrednem ocenjevanju.

Zaključne ugotovitve

Lastniki, ki so bili letos prvič pregledani, v 68 % primerih sami opravijo večino del v svojih gozdovi. Ostali se poslužujejo medsosedske pomoči, posebej večji gozdni lastniki (28 %) pa za sečnjo in spravilo lesa raje najemajo profesionalne delavce. Dva lastnika gozdov (8 %) imata tudi registrirano dopolnilno dejavnost za sečnjo in spravilo lesa, še več (12 %) jih ima opravljeno NPK za vsaj sekača in gozdarskega traktorista. Kar 72 % prvič ocenjenih lastnikov se je udeležilo vsaj enodnevnega tečaja za varno delo z motorno žago.

Eden od vzrokov **slabe informiranosti lastnikov gozdov** je med drugim njihova slaba udeležba na dogodkih, ki se dotikajo TGG. Le teh se udeležuje zgolj 45 % ocenjenih lastnikov gozdov. V postopkih gozdnogospodarskega načrtovanja jih sodeluje le petina in manj kot tretjina jih ve, katera dela so načrtovana in koliko lahko trajno letno posekajo na svoji gozdni posesti.

V letu 2016 so bila pri rednem in izrednem ocenjevanju gozdnih posesti ugotovljena neskladja pri 45 % lastnikih gozdov, kar je nekoliko manj kot v prejšnjih letih. Težavo lastnikom gozdov še vedno povzroča vodenje evidenc poseka in prodaje lesa, saj je bilo še vedno več kot četrtnina takih, ki jih ne vodijo. Veliko lastnikov tudi še ne upošteva zakonskega določila, da **mora biti vsak stroj, ki dela v gozdu, opremljen s kompletom za primer izlitja olja**. Pri ocenjevanju kar 36 % lastnikov gozdov, ki sami spravljajo les iz gozda, ni imelo traktorja opremljenega s tako imenovanim »eko kompletom«.

Zelo nas razveseljuje, da samo en lastnik, ki sam dela v gozdu, pa še ta le manj zahtevna gojitvena dela, ni bil ustrezno opremljen z zaščitno opremo (protivrezne hlače).

V posameznik primerih so bila lastnikom izpisana neskladja še glede najdene deponije odpadkov ob gozdni cesti, neurejenega odvodnjavanja gozdne ceste po spravlilu lesa, puščanja olja pri gozdarskem traktorju ter neurejene dokumentacije za izveden posek.

Neskladnosti pri TGG, ki jih je KGZS ugotovila pri ocenjevanjih v letu 2016

Vrsta neskladja	Število kršiteljev	Število kršiteljev v %
Se ne vodi evidenca uporabe in prodaje lesa	8	28
Traktor ni opremljen s kompletom za izlitje olja	8	36
Odpadki v gozdu	1	3
Neurejeno odvodnjavanje gozdne ceste po spravlilu lesa	1	3
Neuporaba zaščitnih protivreznih hlač	1	3
Neustrezna dokumentacija – ni našel odločb ZGS	1	3
Puščanje olja iz gozdarskega traktorja	1	3
SKUPAJ	13	45

Kljub navidezno velikemu številu ugotovljenih neskladnosti, so vsi lastniki z izjemo lastnika, ki ima rok za odpravo neskladnosti do konca leta, pravočasno odpravili nepravilnosti, zato ni bilo sprejetih nikakršnih dodatnih ukrepov.

Pri letošnjem ocenjevanju smo poseben poudarek dali tudi izvedbi sanacije po ujmah in podlubnikih poškodovanih gozdov. V ocenjevanje je bilo zajetih 13 takih posestev ali 45 % vseh ocenjenih. Zelo nas je razveselilo, da so vsi lastniki poškodovanih gozdov naredili vse, kar jim je bilo za sanacijo gozdov po žledolomu in preprečitev nadaljnje razmnožitve podlubnikov naloženo s strani Zavoda za gozdov.

Izdaja potrdil

Promet s certificiranim lesom se stalno povečuje, kar se odraža tudi v stalnem izdajanju potrdil o vključenosti v RCG PEFC. V letošnjem letu je bilo izdanih 105 potrdil, od začetka certifikacije PEFC že 810. Tako ima potrdilo več kot 90 % lastnikov gozdov, ki so vstopili v RCG PEFC. S potrdilom lastniki dokazujejo, da je bil les z njihove gozdne posesti pridobljen na trajnosten način in tudi dosegajo višjo ceno lesa.

Sprememba površin certificiranih gozdov

V regijsko certifikacijo gozdov PEFC se stalno vključujejo novi člani. Letos se je v RCG PEFC vključilo 122 lastnikov gozdov ali 14 % vseh sodelujočih. Površina certificiranih gozdov po sistemu PEFC se je povečala za skoraj 16.000 ha ali za 55 %. Lastniki pa tudi izstopajo. Izstopili so 4 lastniki, večina ob napovedi ocenjevanja. Bazo vključenih v RCG PEFC se zaradi novih vstopov, izstopov, sprememb lastništva gozdnih parcel in statusa gozdnih parcel stalno ažurira, seveda v kolikor smo o tem obveščeni.

Priporočila za izboljšanje trajnostnega gospodarjenja z gozdovi:

- 1. Za svojo gozdno posest moramo voditi predpisane evidence o uporabi in prometu z gozdnimi lesnimi sortimenti.**
- 2. Ustrezno zaščitno opremo za delo v gozdu je potrebno dosledno uporabljati skladno z navodili proizvajalca.**
- 3. Vsak stroj v gozdu mora biti opremljen z opremo za primer izlitja olj (eko komplet). Takšno opremo moramo zahtevati tudi od drugih izvajalcev, ki delajo v našem gozdu.**
- 4. Svojo posest moramo stalno pregledovati in takoj začeti s sanacijo, če smo opazili pojav gozdnih škodljivcev (podlubniki) in bolezni.**
- 5. Vsem gozdnim lastnikom se priporoča vpogled v gozdarske načrte za njihovo gozdno posest, večjim lastnikom pa tudi izdelavo posestnega načrta. Nekatere podatke za svojo posest lahko dobimo na Pregledovalniku podatkov o gozdovih na spletni strani Zavoda za gozdove (<http://prostor.zgs.gov.si/pregledovalnik/>).**
- 7. Lastniki in upravitelji gozdov bi se morali pogosteje udeleževati dogodkov s področja gozdarstva in nadgraditi svoje gozdarsko znanje.**
- 8. Pri najemanju izvajalcev za delo v gozdu je priporočljiva sklenitev ustrezne pisne pogodbe.**

Pooblaščen koordinator za izvajanje regijske certifikacije gozdov PEFC
Egon Rebec